

КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ТАРАСА ШЕВЧЕНКА

Географічний факультет

Кафедра землезнавства та геоморфології

«ЗАТВЕРДЖУЮ»
Заступник декана/директора інституту
з навчальної роботи
факультету
«30» серпня 2019 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

**МЕТОДИКА РЕГІОНАЛЬНИХ ГЕОМОРФОЛОГІЧНИХ ТА
ПАЛЕОГЕОГРАФІЧНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ**

для аспірантів

галузь знань	10 Природничі науки
спеціальність	106 Географія
освітній рівень	третій (освітньо-науковий)
освітньо-наукова програма	<u>Географія</u>
спеціалізація	Геоморфологія та палеогеографія
вид дисципліни	вибіркова

Форма навчання	денна
Навчальний рік	2019/2020
Семестр	
Кількість кредитів ECTS	4
Мова викладання, навчання та оцінювання	українська
Форма заключного контролю	іспит

Викладач: Герасименко Наталія Петрівна, доктор географічних наук, професор кафедри
землезнавства та геоморфології

Пролонговано: на 2020/2021 н.р. (В.П.Маслик) «11» 09 2020р.
(підпис, ПІБ, дата)

на 20__/20__ н.р. _____ (_____) «__» __ 20__ р.
(підпис, ПІБ, дата)

Розробник: **Герасименко Наталія Петрівна**, доктор географічних наук, професор,
професор кафедри землезнавства та геоморфології;

ЗАТВЕРДЖЕНО

Зав. кафедри землезнавства та
геоморфології

 проф. Бортник С. Ю.
(підпис)

Протокол № 1 від «30» серпня 2019 р.

Схвалено науково-методичною комісією Географічного факультету

Протокол № 5 від «30» серпня 2019 року

Голова науково-методичної комісії

(підпис)

Запотоцький С.П.
(прізвище та ініціали)

«30» серпня 2019 року

ВСТУП

1. Мета дисципліни – ознайомити аспірантів із можливостями вирішення комплексних теоретичних проблем у галузі сучасної геоморфології та палеогеографії четвертинного періоду, використовуючи новітні методи досліджень, що передбачає глибоке переосмислення наявних та створення нових цілісних знань.

2. Попередні вимоги до опанування або вибору навчальної дисципліни:

1) успішне опанування таких освітніх дисциплін як «Геологія загальна та історична», «Загальна геоморфологія», «Методи геоморфологічних досліджень», «Методи палеогеографічних досліджень», «Структурна геоморфологія», «Геоморфологічне районування», «Інженерна, пошукова та екологічна геоморфологія», «Палеогеоморфологія», «Динамічна геоморфологія», «Палеоекологія четвертинного періоду», «Геоархеологія», «Регіональна палеогеографія голоцену».

2) володіння навичками польових геологічних, геоморфологічних та палеогеографічних досліджень;

3) вміння застосовувати комплекс геоморфологічних та палеогеографічних методів для розв'язання поставлених дослідницьких завдань.

3. Анотація навчальної дисципліни.

Зміст дисципліни розкриває особливості основних теоретичних проблем сучасної палеогеографії четвертинного періоду та геоморфології, шляхи розв'язання цих проблем, використання новітніх методів, їх можливості та обмеження. Структура дисципліни передбачає розгляд основних теоретико-методичних питань спочатку четвертинного палеогеографії, а потім галузевої геоморфології (екологічної, структурної, динамічної, урбогеоморфології та палеогеоморфології).

Навчальна дисципліна «Методика регіональних геоморфологічних та палеогеографічних досліджень» є однією з складових комплексної підготовки спеціалізації «Геоморфологія та палеогеографія» освітньо-наукової програми «Географія».

4. Завдання (навчальні цілі) – вивчення дисципліни спрямовано на формування комплексних знань про основні проблеми сучасної палеогеографії четвертинного періоду та геоморфології, напрямки сучасних досліджень актуальних проблем та можливості імплементації закордонного досвіду для дослідження четвертинних відкладів і рельєфу України. Завданнями дисципліни є:

- сформулювати уявлення про основні теоретичні проблеми геоморфології та палеогеографії четвертинного періоду;

- ознайомити із сучасними методами палеогеографічних та геоморфологічних досліджень закордоном та розглянути можливість їх застосування у рамках дослідницьких тем аспірантів;

- сформулювати навички у побудові системи експериментальних досліджень для практичного підтвердження теоретичних допущень у галузі геоморфології та палеогеографії та реалізувати її у вигляді технологічного процесу на основі сучасних геоморфологічних та палеогеографічних методів;

- навчити самостійно готувати запити і звітну частину для виконання проєктів за національними та міжнародними грантами в галузі геоморфології та палеогеографії;

5. Результати навчання за дисципліною:

Результат навчання (1. знати; 2. вміти; 3. комунікація; 4. автономність та відповідальність)		Форми (та/або методи і технології) викладання і навчання	Методи оцінювання та пороговий критерій оцінювання (за необхідності)	Відсоток у підсумковій оцінці з дисципліни
Код	Результат навчання			
1.1	наукові проблеми у галузі геоморфології та палеогеографії	лекції	опитування у тестовій та письмовій формі	до 10%
1.2	теоретичні засади сучасної геоморфології та палеогеографії; роль методології в науковому пізнанні сучасного рельєфу та рельєфотворчих процесів, а також при проведенні палеогеографічних реконструкцій;	лекції		до 30%
2.1	шукати та обробляти критично аналізувати та узагальнювати інформацію з різних джерел;	самостійна робота	опитування у тестовій та письмовій формі, виконання практичних робіт	до 5%
2.2	розробляти робочі гіпотези, визначати актуальність, мету, завдання, які необхідно вирішувати для досягнення мети;	самостійна робота		до 5%
2.3	виконувати оцінку впливу проектованої діяльності на геоморфологічні та палеогеографічні процеси;	лекції, практичне заняття		до 10%
2.4	вміння аналізувати роль рельєфотворчих чинників та чинників формування палеогеографічних обстановок;	лекції		до 10%
2.5	розробляти структурно-логічну схему підготовки фахівців, зі спеціальності 106 «Географія» спеціалізація – геоморфологія та палеогеографія (ФК-4).	лекції, практичне заняття, самостійна робота		до 10%
3.1	самостійно готувати запити і звітну частину для виконання проектів за національними та міжнародними грантами в галузі геоморфології та палеогеографії, організувати консорціуми та брати участь у міжнародній науковій кооперації	самостійна робота	виконання практичних робіт	до 5%
3.2	використовувати новітні інформаційні і комунікаційні технології	самостійна робота		до 5%
4.1	здатність проведення самостійних досліджень на сучасному рівні	самостійна робота		до 5%
4.2	здатність оцінювати необхідні ресурси та час для реалізації, що передбачає глибоке переосмислення наявних та створення нових цілісних знань та професійної практики	лекція		до 5%

6. Співвідношення результатів навчання дисципліни із програмними результатами навчання (необов'язково для вибіркових дисциплін, які не входять до блоків спеціалізації)

Результати навчання дисципліни (код)	1.1	1.2	2.1	2.2	2.3	2.4	2.5	3.1	3.2	4.1	4.2
	Програмні результати навчання (назва)										
Мати ґрунтовні знання предметної області та розуміння професії (ПРН 2)	+			+		+				+	
Використовувати праці провідних зарубіжних вчених наукових шкіл та фундаментальних праць у галузі дослідження, формулювання мети власного наукового дослідження як складової загальноцивілізаційного процесу (ПРН 3)		+	+								+
Знати принципи фінансування науково-дослідної роботи та структури кошторисів на її виконання, вміння підготувати запит на отримання фінансування, звітну документацію (ПРН 4)								+			+
Мати знання з питань організації і форм здійснення навчального процесу в сучасних умовах, його наукового, навчально-методичного та нормативного забезпечення, опрацювання наукових та інформаційних джерел при підготовці занять, застосування активних методик викладання професійно-орієнтованих дисциплін відповідного фахового напрямку та дисциплін фундаментального циклу (ПРН 6)			+		+		+		+		
Вміти проводити критичний аналіз, оцінку і синтез нових та складних ідей (ПРН 7)	+			+				+		+	

7. Схема формування оцінки:

7.1. Форми оцінювання аспірантів:

- **семестрове оцінювання:** кількість балів, що аспірант отримує протягом семестру є сумою балів, що були отримані при оцінюванні виконаних практичних робіт, опитуванні та написанні контрольних робіт.

Оцінювання за формами контролю:

	ЗМ1		ЗМ2	
	Min. – 18 балів	Max.– 30 балів	Min. – 18 балів	Max.–30 балів
Опитування	«3» x 2 = 6	«3» x 4 = 12	«3» x 2 = 6	«3» x 4 = 12
Практичні роботи	«1» x 6 = 6	«1» x 1 = 8	«1» x 6 = 6	«1» x 1 = 8
Модульні контрольні роботи	«1» x 7 = 6	«1» x 10 = 10	«1» x 7 = 6	«1» x 10 = 10

- підсумкове оцінювання у формі іспиту проводиться у письмовій формі. Максимальна кількість балів на екзамені – 40 балів, мінімальна кількість балів, що додаються до семестрових – 24 бали.

- умови допуску до підсумкового заліку: аспіранти, які набрали сумарно меншу кількість балів ніж критично-розрахунковий мінімум – 20 балів до складання іспиту не допускаються. Рекомендований мінімум для допуску – 36 балів.

При простому розрахунку отримаємо:

	Змістовий модуль1	Змістовий модуль2	іспит	Підсумкова оцінка
<i>Мінімум</i>	<i>18</i>	<i>18</i>	<i>24</i>	<i>60</i>
Максимум	30	30	40	100

7.2. Організація оцінювання: опитування у тестовій та письмовій формі проводиться після завершення викладання кожної лекції. Практичні роботи захищаються по виконанню, відповідно до графіка проведення практичних занять.

Шкала відповідності

Відмінно / Excellent	90-100
Добре / Good	75-89
Задовільно / Satisfactory	60-74
Незадовільно / Fail	0-59
Зараховано / Passed	60-100
Не зараховано / Fail	0-59

СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН ЗАНЯТЬ

№ п/п	Назви лекцій та практичних	Кількість годин		
		лекції	практичні	С/Р
<i>Змістовний модуль №1</i>				
1.	Тема 1. Проблема кореляції короткоперіодичних етапів змін клімату, реконструйованих за даними із морських, льодовикових і континентальних відкладів	2		11
2.	Тема 2. Нові методи абсолютного датування четвертинних відкладів – нові виклики.	2		10
3.	Тема 3. Нова ініціатива ІНКВА щодо складання бази опорних пам'яток четвертинного періоду – DATASTRA. Розробка методології проекту щодо критеріїв відбору пам'яток.	2		10
4.	Тема 4. Нові підходи до визначення інтенсивності ґрунтового вивітрювання у плейстоцені за даними геохімічних аналізів.	2		11
5.	Розрахунок коефіцієнтів інтенсивності ґрунтового вивітрювання для утворень різних кліматолітів плейстоцену України.		2	
6.	Тема 5. Прогностична проблема пошуку аналогу сучасного міжзледеніння – MIS 5e чи MIS 11?	2		12
<i>Змістовний модуль №2</i>				
7.	Тема 6. Проблеми палеогеоморфології та прогнозу пошуку корисних копалин .	2		11
8.	Тема 7. Проблеми екологічної геоморфології.	2		10
9.	Тема 8. Проблеми урбогеоморфології та інженерної геоморфології.	2		11
10.	Розгляд урбогеоморфологічних проблем у різних районах Києва.		2	
11.	Тема 9. Теоретичні проблеми структурної та динамічної геоморфології.	2		10
	ВСЬОГО	18	4	96

Загальний обсяг 120 год., в тому числі:

Лекцій – **18 год.**

Практичні заняття – **4 год.**

Консультації – **2 год.**

Самостійна робота – **96 год.**

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА:

1. *Гожик П. Ф., Герасименко Н. П., Бортник С. Ю.* Четвертинна геологія. К.: Вид-во Київський університет, 2017.
2. *Герасименко Н. П.* Четвертинні відклади України (лесово-ґрунтова формація). К.: Прінт-Сервіс, 2017.
3. *Haesaerts, P., Gerasimenko, N., Damblon, F., Kulakovska, L., Usik., Yurchenko, T., Ridush, B., 2016.* The Upper Palaeolithic site Doroshivtsi III: A new chronostratigraphic

- and environmental record of the Late Pleniglacial in the regional context of the Middle Dniester-Prut loess domain (Western Ukraine). *Quaternary International*, <https://doi.org/10.1016/j.quaint.2017.12.018>.
4. **Tecsa, V., Gerasimenko, N., Veres, D., Hambach, U., Lehmkuhl, F., Schulte, P., Timor-Gabor, A. 2017.** Revisiting the chronostratigraphy of Late Pleistocene loess-paleosol sequences in southwestern Ukraine: OSL dating of Kurortne section. *Quaternary International*, <https://doi.org/10.1016/j.quaint.2017.03.001>
 5. **Veres, D., Tecsa, V., Gerasimenko, N., Zeeden, Ch., Hambach, U., Timar-Gabor, A., 2018.** Short-term soil formation events in last glacial East European loess evidence from multi-method luminescence dating. *Quaternary Science Reviews*, doi.org/10.1016/j.quascirev.2017.09.037
 6. **Radakovich, M., Gavrilov, M, Hambach, U. et al. 2017.** Quantitative relationships between climate and magnetic susceptibility of soils on the Bačka Loess Plateau (Vojvodina, Serbia) *Quaternary International*.
 7. **Profe J., Neumann L., Novothny A. et al., 2017.** Paleoenvironmental conditions and sedimentation dynamics in Central Europe inferred from geochemical data of the loess-paleosol sequence at Süttő (Hungary). *Quaternary Science Reviews*.
 8. **Constantini, D., Veres, D., Panaiotu, D. et al., 2017.** Luminescence age constraints on the Pleistocene-Holocene transition recorded in loess sequences across SE Europe. *Quaternary Geochronology*, 49.
 9. **Sirocko, F., Knapp H., Dreher F. et al., 2017.** The ELSA-Vegetation-Stack: Reconstruction of Landscape Evolution Zones (LEZ) from laminated Eifel maar sediments of the last 60,000 years. *Global and Planetary Change*.
 10. **Buggle, B., Glazer, B., Hambach, U., Gerasimenko, N., Markovich, S., 2011.** An evaluation of geochemical weathering indices in loess –paleosol studies. *Quaternary International* 240 (1-2).
 11. **Buggle, B., Glazer, B., Zoller, L., Hambach, U., Markovich, S., Gerasimenko, N., 2009.** Geochemical characterization and origin of South-Eastern and Eastern European loesses. *Quaternary Science Reviews*, 27 (9-10)